

Nr 423.

Av herr Nordenson m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid de högre skolorna.

I propositionen nr 153 angående vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen har bl. a. anförts krisutredningens yrkande om snara åtgärder för att möjliggöra en ökad examination i vissa ämnen vid universiteten och högskolorna.

Såväl för att täcka den akuta lärarbristen som för att på längre sikt tillgodose samhällets behov av läroverkslärare är uppenbarligen en ökning av högskolornas kapacitet nödvändig. Framför allt synes detta vara förhållandet vid Stockholms högskola, där i vissa ämnen många väl kvalificerade inträdessökande måste avvisas på grund av platsbrist och där i andra ämnen undervisningen på grund av det otillräckliga antalet akademiska lärare är synnerligen bristfällig.

I särskilda motioner med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 137 har föreslagits vissa åtgärder för att även på längre sikt tillgodose högskolans behov av lärare i vissa ämnen. Emellertid synes vid sidan härav omedelbara åtgärder av möjligen mer tillfällig natur vara erforderliga för att möjliggöra en ökad examination i vissa skolämnen.

I första hand bör givetvis utvidgningen av kapaciteten hänföra sig till de ämnen, där lärarbristen är stor och där kostnaderna för en utvidgning kan hållas inom en begränsad ram. Med anledning härav föreslås här vissa åtgärder för att möjliggöra förbättrade undervisningsförhållanden i ämnena fysik, matematik och engelska.

Fysik

Nuvarande lokalutrymmen möjliggör endast att 30—35 studenter kan genomgå övningslaboratoriet årligen. De platser som under innevarande vårtermin och första hälften av höstterminen väntas bli lediga fylles av redan nu godkända inträdessökande.

I vårterminens propedeutiska kurs deltagar 60 studerande, som väntas söka inträde under kommande läsår. Dessutom finns ca 20 studerande, som tidigare genomgått propedeutisk kurs och som väntas söka inträde under samma tid. Ungefär 2/3 av de sökande kommer alltså med nuvarande kapacitet vid övningslaboratoriet att få vänta minst 1 år på inträde.

Det är följaktligen oundgängligen nödvändigt att den fysiska institutionen beredes förbättrade lokaler. Därför föreslås att medel ställes till förfogande för utvidgning av institutionens lokaler antingen såsom högskolans styrelse i sin petitaskrivelse föreslagit genom att en barack uppföres till en beräknad kostnad av 95 000 kronor eller genom förbättringsarbeten i de nuvarande lokalerna. För den ökade undervisningen som därigenom blir möjlig erfordras att 2 andreassistentbefattningar förändras till försteassistentbefattningar och att en ny försteassistentbefattning inrättas. Ett engångsanslag för materialinköp om 30 000 kr. är därjämte erforderligt, varjämte ett årligt återkommande anslag om ytterligare 10 000 kr. bedömes erforderligt.

Sammanfattningsvis föreslås sålunda för fysiska institutionens del:

anslag för lokalutvidgning	95 000 kr.
tilläggsarvoden för assistenter	14 000 »
engångsanslag för inköp av material	30 000 »
årsanslag för inköp av material	10 000 »

Matematik

I de proseminarier som f. n. anordnas i matematik har endast 30 studerande av 100 kunnat beredas möjlighet att delta. Genom inrättande av en försteassistentbefattning som föreslagits i propositionen torde denna siffra kunna fördubblas. Det föreligger emellertid ett akut behov av en biträdande lärarbefattning av bl. a. följande orsaker:

- de vanliga föreläsningarna har på grund av inrättandet av proseminarierna — som bereder den effektivaste studieformen — inskränkts, varigenom de studerande som icke erhållit plats på proseminarieövningarna får en sämre undervisning än tidigare
- räkneövningarna måste dubbleras på grund av det stora antalet deltagare
- de nuvarande amanuenserna har arbetsuppgifter som ej motsvarar deras tjänsteställning.

Den otillfredsställande undervisningen i matematik vid högskolan kanske bäst belyses av det förhållandet att studentkårens studieråd sett sig nödsakat att inrätta en studiecirkel i matematik för att ge studenterna en förbättrad undervisning i ämnet.

Med anledning härav föreslås ett anslag om 12 000 kronor för arvodering av en biträdande lärare i matematik vid Stockholms högskola.

Engelska

Den ene av de två lektorerna som handhar nybörjarkurserna har varje vecka närmare 200 skrivningar att rätta. Vid undervisningstimmarna närvarar på skrivkursen 200—250 studerande, på samme lektors muntliga översättningsövningar omkring 100 (grupper på omkring 15 önskvärda). Den andre lektorn har en högre skrivkurs med ca 65 skrivningar per vecka att rätta och vidare muntliga översättningsövningar med 40—50 deltagare. Såväl på grund av den orimliga rättningsbördan som på grund av den f. n. bristfälliga individuella undervisningen är ytterligare en lektortjänst nödvändig.

Med anledning härav föreslås ett anslag om 13 200 kronor för arvodering av en lektor i engelska vid Stockholms högskola.

De anslag, som ovan föreslagits, är av den storleksordning — i synnerhet vad avser anslaget för utvidgning av undervisningen i fysik —, att de inte kan inrymmas i det anslag om 500 000 kronor, som i propositionen — såsom en delpost under ett med 750 000 kronor föreslagit belopp till »Vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid högre skolor» — föreslås ställas till Kungl. Maj:ts disposition för den ökade akademiska undervisningen för motverkande av lärarbristen. Detta anslag bör därför ökas med 174 200 kronor.

Under hänvisning till vad ovan anförts hemställer vi,

att det i Kungl. Maj:ts proposition föreslagna reservationsanslaget till Vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid högre skolor måtte uppföras med ett från 750 000 kronor till 924 200 kronor ökat belopp för att möjliggöra en utvidgning av undervisningen i ämnena fysik, matematik och engelska vid Stockholms högskola.

Stockholm den 2 april 1952.

Harald Nordenson.

Bertil Mogård.

Valter Aman.

Å. Holmbäck.

Ewald Johannesson.

Rickard Sandler.